

Asociația Promo-LEX a lansat Misiunea de Observare a alegerilor din 20 octombrie 2024

Asociația Promo-LEX a lansat Misiunea de observare a alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional din 20 octombrie 2024. Observarea va acoperi întreaga perioadă electorală, inclusiv ziua alegerilor și, dacă va fi cazul, turul doi.

Echipa centrală a Misiunii și 45 de observatori pe termen lung (OTL), alături de circa 740 de observatori pe termen scurt (OTS), vor monitoriza alegerile la nivel național, activând ca observatori statici în 600 secții de votare, dar și în cadrul

a 70 de echipe mobile care vor vizita toate celelalte secții de votare pe parcursul zilei alegerilor. Suplimentar, vor fi acoperite cu observatori statici toate secțiile de votare deschise pentru alegătorii din regiunea transnistreană, iar la nivel internațional observarea se va face în peste 50 de secții de votare. Promo-LEX va monitoriza și discursul instigator la ură și discriminare prin intermediul a șapte monitori.

Misiunea de observare Promo-LEX va monitoriza respectarea principiilor democratice și a cadrului legal național în activitatea organelor electorale, înregistrarea competitorilor electorali și agitația electorală, finanțarea campaniei electorale, și alte aspecte relevante. În ziua alegerilor, observatorii Promo-LEX vor supraveghea deschiderea și închiderea secțiilor de votare, procesul de vot, accesibilitatea sediilor și totalizarea rezultatelor. La fel, vor efectua numărarea rapidă a voturilor. Vor fi prezentate patru rapoarte intermediare (în cazul turului II – cinci) și un raport final, precum și comunicate de presă în ziua alegerilor.

În contextul lansării Misiunii de observare, Promo-LEX a prezentat primul raport, care analizează contextul social-politic, cadrul legal, pregătirile pentru alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 20 octombrie, dar și alte aspecte ce caracterizează perioada preelectorală.

Contextul alegerilor din 20 octombrie 2024. Alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din această toamnă vor avea loc într-un context marcat, din punct de vedere al politicii interne, printr-o stabilitate parlamentară și guvernamentală confortabilă pentru Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), dar și printr-o relație complicată cu opoziția, atât în Parlament, cât și în afara acestuia.

Un număr de 64 partide au dreptul de participa la aceste scrutine, iar până în prezent, cel puțin 17 potențiali

competitori și-au manifestat intenția de a participa în cursa prezidențială și/sau în calitate de participanți la referendum. Natura competitivă a acestor alegeri este susținută atât de caracterul dublu al acestor alegeri, cât și de scrutinul parlamentar din 2025, văzut drept o oportunitate politică majoră.

Integritatea proceselor democratice din Republica Moldova în continuare este pusă la încercare de problema finanțării ilegale a proceselor politice și electorale. Aceasta a depășit demult limitele unei competiții politice interne și a devenit, mai curând, o manifestare a războiului hibrid al Federației Ruse împotriva Republicii Moldova. Deși partidul lui Ilan Șor a fost declarat neconstituțional în anul 2023, activitatea politică continuă prin blocul politic "Victorie-Победа", fiind alocate resurse financiare semnificative pentru promovarea acestuia.

Scrutinele din această toamnă vor avea totodată și valențe geopolitice foarte puternice. Insecuritatea geopolitică generată de războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei a determinat accelerarea proceselor de integrare europeană, Republica Moldova reușind să deschidă negocierile de aderare la UE în anul 2023. Pe acest fundal, întrebarea adresată la referendum, dar și alegerile Prezidențiale vor testa odată în plus divizarea geopolitică Vest-Est din societate, cu efecte potențiale nu doar asupra Constituției, dar și a vieții social-politice din Republica Moldova, și chiar din regiune.

Cadrul legal. Alegerile din acest an se desfășoară în condițiile noului Cod electoral, în vigoare din ianuarie 2023, dar care a fost modificat de mai multe ori până la un an înainte de scrutin. O parte din aceste modificări au fost de natură tehnică, iar altele au fost mai semnificative.

Legiuitorul a eliminat interdicția de a organiza alegeri prezidențiale sau parlamentare împreună cu un referendum constituțional. Asociația Promo-LEX a criticat această

modificare din considerentul că ar putea afecta egalitatea șanselor concurenților și libertatea formării opiniei alegătorilor.

În aprilie 2024, Parlamentul a adoptat Legea privind implementarea parțială a votului prin corespondență. Promo-LEX a salutat introducerea acestei metode alternative de vot, dar a exprimat și unele rezerve, în special față de procesul decizional și lipsa unui consens politic larg la acest subiect.

Legislația conexă a fost și ea modificată. Legea partidelor politice a fost completată cu prevederi menite să clarifice unele proceduri și efecte juridice ale limitării activității partidelor politice. De asemenea, cuantumul unor amenzi din Codul contravențional a fost modificat pentru încălcări admise în procesul electoral, dar și pentru a reglementa sancțiunile pentru coruperea electorală pasivă.

Organele electorale. Comisia Electorală Centrală este autoritatea responsabilă de organizarea și desfășurarea scrutinelor la nivel național. Instituția a adoptat și modificat mai multe acte normative relevante alegerilor din 20 octombrie 2024, a aprobat hotărârea privind Programul calendaristic și alte cel puțin 20 de hotărâri privind organizarea și desfășurarea scrutinelor.

Activitatea CEC este în general transparentă, toate ședințele fiind publice și difuzate pe platforme online. De asemenea, Comisia desfășoară diverse campanii de informare pentru alegători. Totuși, MO Promo-LEX a constatat și unele curențe ce țin de publicarea informațiilor despre proiectele de acte normative adoptate și asigurarea transparenței decizionale pe pagina web a instituției.

Desemnarea candidaților și acțiuni cu tentă electorală. Candidații pentru alegerile prezidențiale pot fi desemnați oficial începând cu 60 de zile înainte de alegeri și până la

30 de zile înainte de vot. Așadar, de mâine, 21 august, începe oficial procesul de desemnare a candidaților la președinție. Până în prezent, mai mulți candidați și-au exprimat intenția de a participa. Promo-LEX subliniază că acest lucru nu este o încălcare, însă promovarea electorală a potențialilor candidați înainte de campania oficială poate afecta principiul egalității concurenților.

Promo-LEX a observat că cel puțin opt potențiali candidați desfășoară activități de promovare, cum ar fi instalarea de corturi, distribuirea de flyere, postări sponsorizate pe rețele sociale sau organizarea de evenimente. În legătură cu referendumul constituțional, au fost observate campanii pro și contra, cu activități care pot influența votul.

Misiunea de observare Promo-LEX a constatat două proiecte cu potențial de corupere electorală, coordonate de Ilan Șor, și care, prin impactul lor, pot afecta libertatea alegătorilor de a-și forma opinia în cadrul alegerilor. Este vorba despre inițiativa de achitare pentru pensionarii din anumite regiuni ale țării a unor indemnizații de 2 000 lei, prin intermediul băncii „Promsvyazbank” din Federația Rusă. Un alt proiect – „GagauziyaLand”, a fost deschis în data de 18 august, cu promisiunea că intrarea și toate atracțiile pentru copii și adulți vor fi gratuite.

Utilizarea resurselor administrative. În perioada electorală este interzisă utilizarea de către candidați a resurselor administrative. Deși “Codul bunelor practici în materie de referendum” al Comisiei de la Veneția permite statutului să-și exprime opinia pentru sau împotriva textului supus votului, acesta totuși are obligația de a-și menține neutralitatea și, în mod special, de a nu utiliza banii publici pentru a-și promova opinia.

În perioada 08.07.2024 – 18.08.2024 Guvernul Republicii Moldova a realizat campania de informare „Europa pentru tine”. Misiunea de observare Promo-LEX a constatat că această

campanie a fost planificată și promovată din bani publici după anunțarea datei alegerilor, fiind implementată inclusiv în perioada electorală, fapt care poate fi interpretat ca având scopul de a atrage capital politic în susținerea referendumului. În context, Promo-LEX reiterează recomandarea ca astfel de practici să fie interzise inclusiv în afara perioadei electorale.

În final, precizăm că, Raportul Promo-LEX subliniază importanța unor alegeri competitive și transparente în Republica Moldova. Asociația își propune să informeze publicul și autoritățile despre tendințele observate și să contribuie la prevenirea încălcărilor legislației electorale.

Raportul nr. 1 al Misiunii de observare poate fi accesat [aici](#).

Misiunea de observare este susținută financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Uniunea Europeană și Fondul German Marshall din SUA, Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Organizația Internațională a Francofoniei și Fundația Soros Moldova. Misiunea de observare este realizată sub egida Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte.

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în cadrul acestui raport aparține Asociației Promo-LEX și nu reflectă neapărat poziția donatorilor. În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, va prevala varianta în limba română a raportului.

Pentru informații suplimentare:

Dumitrița Ciuvaga

Comunicatoare

Asociația Promo-LEX

Tel: +373 68 800 827

Unde votează cetățenii cu domiciliul în stânga Nistrului în data de 20 octombrie?

Împreună pentru un proces electoral corect și transparent!

Cetățenii din stânga Nistrului vor putea vota la secțiile de votare special constituite pe teritoriul aflat sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova.

Secțiile de votare vor fi constituite cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor.

Ion Manole
Director Executiv, Promo-LEX

În ziua alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional, cetățenii Republicii Moldova, care au domiciliul în stânga Nistrului vor putea vota la secțiile de votare care vor fi constituite pe teritoriul aflat sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova.

Alegătorii din stânga Nistrului își vor putea exercita dreptul de vot la secțiile de votare distincte, constituite special pentru ei. Confirmarea domiciliului se face prin mențiunea din actul de identitate al titularului – buletinul de identitate sau buletinul de identitate provizoriu.

Pentru alegătorii din stânga Nistrului secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de alegeri. Aceste secții se formează pe baza datelor din Registrul de stat al alegătorilor și propunerilor entităților responsabile de reintegrare și securitate, ținând cont de particularitățile administrative, accesibilitatea și securitatea votării.

Votarea pentru alegătorii din stânga Nistrului se desfășoară conform regulilor generale între orele 07:00 și 21:00, cu posibilitatea prelungirii termenului cu cel mult 2 ore. În aceste secții de votare, ca și în celelalte care vor fi deschise, vor avea acces observatori naționali și internaționali, care vor monitoriza procesul electoral. Prin urmare, îndemnăm alegătorii să nu cadă în plasa celor care intenționează să fraudeze scrutinele, prin acțiuni de corupere sau organizarea transportului în grup, pentru a asigura un proces electoral transparent și corect.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Împereună pentru un proces electoral corect și transparent!

Cetățenii din stânga Nistrului vor putea vota la secțiile de votare special constituite pe teritoriul aflat sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova.

Secțiile de votare vor fi constituite cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor.

Ion Manole
Director Executiv, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovarea democrației și statului de drept

USAID
MOȘTEȘTI UN MĂDĂRĂȘ DE VIAȚĂ

BULETIN DE IDENTITATE

Ca să poți vota la secțiile constituite special, va fi nevoie să prezinți un act (buletin de identitate sau buletin de identitate provizoriu) care să confirme că ai domiciliul în stânga Nistrului.

Votul prin corespondență. O noutate la alegerile din toamnă

Alegerile vin la tine, votează prin corespondență!

Pentru prima dată, la alegerile din toamnă va fi implementat **votul prin corespondență** – o alternativă a votului tradițional cu prezența la secția de votare.

Opțiunea este disponibilă doar pentru cetățenii moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Pentru prima dată, la alegerile din toamnă va fi implementat votul prin corespondență, ca alternativă a votului tradițional cu prezența la secția de votare. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență, după ce s-a înregistrat, va primi plicul cu buletinele de vot. Votul trebuie să fie personal, fiind interzisă votarea în locul altor persoane sau transmiterea buletinelor de vot recepționate. Opțiunea de a vota prin corespondență este disponibilă doar cetățenilor moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia.

Alegătorul care votează prin corespondență are responsabilitatea de a se asigura că votul său este liber exprimat și trebuie să raporteze orice presiuni sau încercări de influențare. Fotografierea sau expunerea publică a buletinului de vot completat este strict interzisă. Organele electorale asigură acest secret prin utilizarea a două plicuri diferite: unul nominal pentru identificare și unul pentru votul secret.

Votarea prin corespondență se realizează anticipat, începând cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua alegerilor, iar birourile electorale primesc plicurile exterioare cel târziu în ziua de joi, înainte de ziua alegerilor

Dreptul de vot prin corespondență este exercitat de alegător la adresa indicată de acesta la momentul înregistrării pentru votul prin corespondență.

20 octombrie 2024

Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Alegerile vin la tine, votează prin corespondență!

Pentru prima dată, la alegerile din toamnă va fi implementat votul prin corespondență – o alternativă a votului tradițional cu prezența la secția de votare.

Opțiunea este disponibilă doar pentru cetățenii moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovarea democrației și a integrității electorale

Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență, după ce s-a înregistrat, va primi buletinele de vot în plic.

Votul tău trebuie să fie personal, la adresa comunicată de tine. Votarea în numele altor persoane nu este permisă.

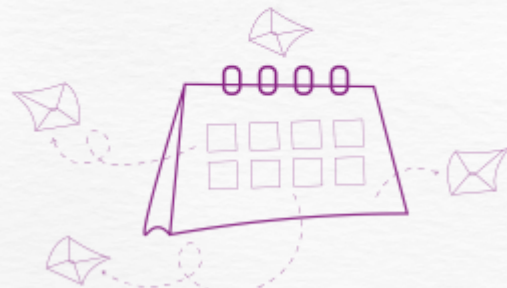
Se vor folosi două plicuri pentru a asigura secretul votului: unul pentru identificare și unul pentru votul secret.

Fotografierea sau expunerea publică a buletinului de vot completat este interzisă.

Votarea prin corespondență se face anticipat, cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua alegerilor.

Plicurile, expediate de persoana care a votat, trebuie să ajungă la birourile electorale până joi, înainte de alegeri.

Campația de informare este realizată în cadrul programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate", finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

**Cum votăm dacă în ziua
alegerilor vom fi în
străinătate?**

Participă la viitorul țării – votează din străinătate!

Pentru cetățenii moldoveni din străinătate, votul la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional republican din 20 octombrie, va avea loc cu prezentarea la cea mai apropiată secție de votare, din cele circa 230 care ar putea fi deschise.

În unele secții votul ar putea să se desfășoare pe parcursul a două zile, sâmbăta și duminica - 19 și 20 octombrie.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Pentru cetățenii moldoveni din străinătate, votul la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional republican din 20 octombrie 2024, va avea loc cu prezentarea la secția de votare. Mai mult, în unele dintre acestea votul ar putea să se desfășoare pe parcursul a două zile, sâmbăta și duminica – 19 și 20 octombrie.

La aceste scrutine, alegătorii din străinătate au posibilitatea să voteze și prin corespondență. Trebuie să precizăm că opțiunea de a vota prin corespondență este disponibilă cetățenilor moldoveni stabiliți în SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia și Suedia. Ceilalți alegători din diaspora vor vota în mod tradițional, la cea mai apropiată secție din cele circa 230 care ar putea fi deschise.

De asemenea, alegătorii se pot înregistra prealabil pentru creșterea șanselor ca în localitatea în care se află să fie deschisă o secție de votare. Scopul înregistrării prelabile este de a stabili numărul estimativ al alegătorilor care își exprimă intenția de a vota peste hotarele țării în ziua alegerilor, pentru a organiza cât mai corect secțiile de votare. Datele înregistrării prelabile reprezintă unul dintre

temeiurile complementare utilizate de Comisia Electorală Centrală pentru constituirea secțiilor de votare în străinătate. Procedura nu este obligatorie și nu afectează dreptul dumneavoastră de vot. Chiar dacă nu v-ați înregistrat, oricum veți putea vota.

Pentru a vota în străinătate, îndemnăm cetățenii să se înregistreze prealabil pe pagina alegator.md sau direct pe inregistrare.cec.md. O altă opțiune de înregistrare este prin a scrie o cerere (individual sau în grup) către Comisia Electorală Centrală sau către misiunile diplomatice/oficii consulare ale Republicii Moldova.

Procedura de înregistrare prealabilă este simplă și rapidă, solicitând doar câteva date personale și de contact. Odată înregistrați, alegătorii vor primi toate informațiile necesare pentru a-și putea exercita dreptul de vot la o secție de votare din apropierea lor.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Participă la viitorul țării - votează din străinătate!

Pentru cetățenii rezidenți din străinătate, veți la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional republican din 28 octombrie, ve avea loc cu precizie la cea mai apropiată secție de votare, din cele circa 250 care ar putea fi deschise.

În aceea secție votul ar putea să se desfășoare pe parcursul a două zile, sâmbătă și duminică - 18 și 20 octombrie.

Igor Bucataru
Analist electoral, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovarea democrației și integrității electorale

USAID
UNITED STATES INTERNATIONAL DEVELOPMENT ADMINISTRATION

Alegătorii din SUA, Canada, Islanda, Finlanda, Norvegia, și Suedia au opțiunea de a vota prin corespondență.

Restul alegătorilor din diaspora vor vota în mod tradițional, la cea mai apropiată secție.

Indemnăm alegătorii să se înregistreze prealabil pentru a crește șansele deschiderii unei secții de votare în localitatea lor. Această procedură ajută Comisia Electorală Centrală să organizeze corect secțiile de votare.

Înregistrarea prealabilă nu este obligatorie și nu afectează dreptul tău de vot. Chiar dacă nu te-ai înregistrat, oricum poți vota.

Cetățenii se pot înregistra pe site-urile [alegator.md](http://www.alegator.md) sau [inregistrare.cec.md](http://www.inregistrare.cec.md) sau pot trimite o cerere către Comisia Electorală Centrală sau către misiunile diplomatice ale Republicii Moldova, din țara în care se află.

Campația de informare este realizată în cadrul programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate", finanțat de Agenția Germană pentru Cooperare Internațională (GIZ). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Unde votăm dacă în ziua alegerilor nu vom fi în localitatea de domiciliu?

Nu lăsa distanța să decidă votul tău!

În data de 20 octombrie, conform regulii generale, fiecare alegător trebuie să voteze în localitatea în care își are domiciliul sau reședința, așa cum este indicat în actul de identitate.

Dacă în ziua alegerilor vei fi în altă localitate, trebuie să știi că ai două posibilități de a vota la locul aflării: depui declarație de ședere sau soliciți certificat pentru drept de vot.

Mariana Dobrovolschi
Analistă Electorală, Promo-LEX

În ziua alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional fiecare alegător trebuie să voteze în localitate în care își are domiciliul sau reședința, așa cum este indicat pe actul de identitate. Totuși, în cazul în care aveți domiciliul în localitatea de baștină, însă munciți sau pur și simplu v-ați stabilit cu traiul în altă localitate, fără a vă schimba în mod oficial domiciliul, trebuie să cunoașteți că aveți posibilitatea să votați în localitatea în care de fapt vă aflați.

Conform regulii generale, fiecare alegător va fi inclus în listele electorale conform domiciliului. Pentru a vota în localitatea în care de facto vă aflați, va fi nevoie să depuneți o declarație de ședere la primărie sau pretură, în care menționați că doriți să vă exercitați dreptul de vot în localitatea respectivă. Prin această procedură, alegătorul va fi înscris în lista electorală de bază a secției de votare conform locului de ședere declarat și își va putea exercita dreptul la vot la secția de votare respectivă. La modul practic, dacă aveți domiciliul, de exemplu, în Bălți, dar munciți în Chișinău, în momentul în care depuneți declarația de ședere veți fi scoși din lista electorală din localitatea de domiciliu și veți fi inclus în una din listele din localitate pentru care ați dat declarația. Declarația poate fi depusă până în data de 25 septembrie.

O altă opțiune pentru a vota în altă localitate decât cea de domiciliu este să solicitați un certificat pentru drept de vot. Prin urmare, alegătorii care își schimbă locul de ședere înainte de alegeri sau nu vor fi la domiciliu în ziua alegerilor pot solicita un certificat pentru drept de vot de la biroul electoral, cu 20 de zile înainte de alegeri și până în ziua precedentă acestora. Acest certificat permite votarea la orice secție de votare, pe liste suplimentare, dar nu poate fi folosit în turul doi de scrutin și nu se aplică secțiilor de votare din străinătate sau celor pentru localitățile din stânga Nistrului.

20 octombrie 2024

Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Nu lăsa distanța să decidă votul tău!

În data de 20 octombrie, conform regulii generale, fiecare alegător trebuie să voteze în localitatea în care își are domiciliul sau reședința, așa cum este indicat în actul de identitate.

Dacă în ziua alegerilor vei fi în altă localitate, trebuie să știi că ai două posibilități de a vota la locul aflării: depui declarație de ședere sau solicitți certificat pentru drept de vot.

Mariana Dobrovolschi
Analistă Electorală, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovăm Democratia și Libertatea de Presă

USAID
UNITED STATES OF AMERICA

- Până în data de 25 septembrie, trebuie să depui declarația de ședere, la primăria sau pretura din localitatea în care te afli, în care menționezi că vrei să votezi la locul aflării în ziua alegerilor.
- Această opțiune îți permite să votezi atât în turul întâi, cât și în turul doi de scrutin în localitatea pentru care ai dat declarația.

SEPTEMBRIE						
D	L	M	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

OCTOMBRIE						
D	L	M	M	J	V	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Certificatul pentru drept de vot îți permite să votezi la orice secție de votare din țară, pe lista electorală suplimentară.

Documentul îl poți obține de la Biroul electoral din localitatea de domiciliu, în perioada 30 septembrie – 19 octombrie.

Certificatul pentru drept de vot nu poate fi folosit pentru turul doi de scrutin și nu se aplică secțiilor de votare din străinătate sau din stânga Nistrului. Pentru turul doi, va trebui să obții un alt certificat de la Biroul electoral din localitatea

Declarațiile și certificatele pentru drept de vot utilizate la scrutinele anterioare nu sunt valabile.

Campania de informare este realizată în cadrul programului "Democrație, Încălzire și Regenerabilitate", finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Cooperare Internațională USAID. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Înregistrarea și colectarea semnăturilor în cazul alegerilor prezidențiale

Susține candidații prin semnătura ta!

Pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie, candidații trebuie să constituie grupuri de inițiativă pentru colectarea semnăturilor.

Cetățenii pot semna pentru unul sau mai mulți candidați, însă pot oferi doar câte o semnătură per candidat.

Dina Boțan

Analistă Electorală, Promo-LEX

Pentru a participa la scrutinul prezidențial din 20 octombrie 2024, candidații la funcția de șef de stat trebuie să fie înregistrați. Aceștia depun personal, la Comisia Electorală Centrală, un set de acte stabilit în Codul electoral. Acest scrutin este unicul unde pentru a fi înregistrați, toți candidații, indiferent de cine au fost desemnați – partide, blocuri electorale sau candidați independenți, trebuie să colecteze semnături, de la 15 mii la 25 de mii. Semnăturile trebuie să fie colectate minim câte 600 din cel puțin jumătate din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II (raioane, municipiile Bălți și Chișinău și UTA Găgăuzia).

Pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie, candidații trebuie să constituie grupuri de inițiativă pentru colectarea semnăturilor. Semnăturile vor fi colectate în baza unor liste de subscripție eliberate de Comisia Electorală. Dreptul de a colecta semnături îl au candidații și membrii grupurilor de inițiativă.

Colectarea semnăturilor începe din data de 21 august și se încheie cel târziu în data de 20 septembrie, iar organul electoral eliberează listele de subscripție și legitimațiile

colectorilor. Listele, aprobate de Comisia Electorală Centrală, trebuie să includă datele personale ale candidatului și ale colectorului și să fie completate de susținători.

Cei care semnează trebuie să aibă drept de vot, adică să aibă 18 ani împliniți, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărâre judecătorească. Cetățenii pot semna pentru unul sau mai mulți candidați, însă pot oferi câte o semnătură per candidat.

20 octombrie 2024
Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Susține candidații prin semnătura ta!

Pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie, candidații trebuie să constituie grupuri de inițiativă pentru colectarea semnăturilor.

Cetățenii pot semna pentru unul sau mai mulți candidați, însă pot oferi doar câte o semnătură per candidat.

Dina Rotan
Analistă Electorală, Promo-LEX

Promo-LEX
Promoting Democracy and Governance in Moldova

USAID
U.S. Agency for International Development

Toți candidații, indiferent de către cine au fost desemnați, trebuie să colecteze semnături, de la 15 la 25 de mii.

Candidații trebuie să colecteze câte minim 600 de semnături din cel puțin jumătate din unitățile administrative teritoriale de nivelul II (raioane, municipiile Bălți și Chișinău și UTA Găgăuzia).

Semnatarii trebuie să aibă drept de vot, adică 18 ani împliniți, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărâre judecătorească.

Semnăturile vor fi colectate în baza unor liste de subscripție, eliberate de CEC. Dreptul de a colecta semnături îl au candidații și membrii grupurilor de inițiativă.

AUGUST

D	L	M	J	V	S
			1	2	3
4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27
28	29	30	31		

SEPTEMBRIE

D	L	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31					

Atenție! Colectarea semnăturilor începe din data de 21 august și se încheie cel târziu în data de 20 septembrie.

Orice semnătură colectată în favoarea candidaților desemnați, înainte de termen, este nevalabilă.

Comisia de Informare este realizată în cadrul proiectului "Democrația, Transparența și Responsabilitatea în cadrul Agenției Electorale Centrale pentru Alegerile Prezidențiale și Referendumul Republican în Republica Moldova".

20 octombrie 2024 – alegeri prezidențiale și referendumului republican constituțional organizate concomitent

Fii pregătit(ă) pentru vot - alege cu încredere!

În data de 20 octombrie cetățenii cu drept de vot vor fi chemați la urne pentru a-și alege șeful statului, dar și pentru a-și exprima opțiunea la referendumul republican constituțional.

Asociația Promo-LEX încurajează alegătorii să participe activ la ambele scrutine, cu precizarea că decizia de a susține un anume candidat, sau o anumită opțiune la referendum, vă aparține exclusiv Dvs.

Nicolae Panfil

Director de Program, Promo-LEX

În data de 20 octombrie, cetățenii cu drept de vot vor fi chemați la urne pentru a-și alege șeful statului, dar și pentru a-și exprima opțiunea la referendumul republican constituțional. În secțiile de votare alegătorii vor primi câte un buletin de vot, pentru fiecare scrutin în parte și, respectiv, vor semna în lista electorală în două rubrici separate. Buletinele se vor deosebi prin conținut și culoare.

Este dreptul Dvs. să decideți dacă participați la unul sau

ambele scrutine. Totuși, având în vedere faptul că alegătorii sunt rar invitați să se expună direct asupra unor subiecte de interes public, iar întrebarea pusă la referendum urmează să aibă impact asupra întregii societăți, Asociația Promo-LEX încurajează alegătorii să participe activ la ambele scrutine, cu precizarea că decizia de a susține un anumit candidat, sau o anumită opțiune la referendum, vă aparține exclusiv Dvs.

Buletinul de vot pentru alegerile prezidențiale va conține lista candidaților care s-au înregistrat în cursa electorală, iar alegătorul va aplica ștampila Votat în dreptul candidatului pe care îl susține.

Buletinul de vot pentru referendum va conține întrebarea propusă „Susțineți modificarea Constituției în vederea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană?” și opțiunile de răspuns „Da” sau „Nu”. Referendumul din 20 octombrie va fi de tip constituțional, iar ca efect, în funcție de rezultate obținute, Constituția ar putea fi completată cu prevederi despre aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

În ceea ce privește alegerea Președintelui Republicii Moldova, reamintim că pentru acest post poate fi ales orice cetățean care are 40 de ani împliniți, a locuit sau locuiește permanent pe teritoriul țării nu mai puțin de 10 ani, cunoaște limba română și are studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă. Președintele este ales pentru o durată de 4 ani, cu posibilitatea deținerii consecutive a maximum două mandate.

20 octombrie 2024

Alegeri Prezidențiale și Referendum Republican Constituțional

Fiți pregătiți(ă) pentru vot - alegeți cu încredere!

În data de 20 octombrie cetățenii cu drept de vot vor fi chemați la urne pentru a-și alege președintele țării, dar și pentru a-și exprima opțiunea la referendumul republican constituțional.

Asociația Promo-LEX încurajează alegătorii să participe activ la ambele scrutinuri, cu precizarea că decizia de a susține un anumit candidat sau o anumită opțiune la referendum, să aparțină exclusiv votantului.

Nicolae Panfil
Director de Program, Promo-LEX

Promo-LEX
Promovăm democrația și integritatea electorală

În secțiile de votare alegătorii vor primi câte un buletin de vot pentru fiecare scrutin în parte și, respectiv, vor semna în lista electorală în două rubrici separate.

Buletinele se vor deosebi prin conținut și culoare.

Buletinul de vot pentru alegerile prezidențiale va conține lista candidaților care s-au înregistrat în cursa electorală, iar alegătorul va aplica ștampila Votat în dreptul candidatului pe care îl susține.

Pentru acest post poate fi ales orice cetățean care are 40 de ani împliniți, a locuit sau locuiește permanent pe teritoriul țării nu mai puțin de 10 ani, cunoaște limba română și are studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalenta.

Referendumul din 20 octombrie va fi de tip constituțional, iar ca efect, în funcție de rezultate obținute, Constituția ar putea fi completată cu prevederi despre aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Cetățenii vor fi invitați să răspundă cu Da sau Nu la întrebarea - „Susțineți modificarea Constituției în vederea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”

Campania de informare este realizată în cadrul programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și este o expresie a opiniilor autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Promo-LEX.

Constatăările Misiunii de observare Promo-LEX de cu

privire la organizarea și desfășurarea turului doi de scrutin al alegerilor locale noi și parțiale din 19 mai (2 iunie) 2024

Misiunea Promo-LEX de Observare a Alegerilor Locale Noi și Parțiale 2024

CONSTATĂRILE MISIUNII DIN 2 IUNIE 2024

Observatorii Promo-LEX au monitorizat în două localități, or. Bucovăț (r. Strășeni) și c. Tîrnova (r. Dondușeni), desfășurarea turului doi pentru alegerea primarilor, care a avut loc în data de 2 iunie 2024. Circumscripțiile și data desfășurării turului doi au fost stabilite de către Comisia Electorală Centrală (CEC), în termen legal.

Desfășurarea campaniei pentru turul doi de scrutin. În data de 30 mai 2024, CECE I nr. 13/21 Tîrnova a anulat înregistrarea candidatului PPȘ ca urmare a sesizărilor Inspectoratului de Poliție Dondușeni. Acestea erau bazate pe denunțurile depuse

de către unii locuitori ai comunei Tîrnova, în care se menționa despre oferirea a câte 500 lei pentru votarea candidatului PPȘ. În cadrul vizitei efectuate în localitate, observatorii Promo-LEX au fost informați de cel puțin cinci locuitori despre oferirea de bani, de către PPȘ, în cadrul campaniei electorale.

Avocații PPȘ au contestat decizia CECE I Tîrnova, însă atât CEC, cât și instanța de fond și apel au menținut fără modificări Hotărârea Consiliului electoral de circumscripție.

Asociația Promo-LEX consideră că actele de corupție trebuie eliminate definitiv din practica electorală. Organizarea unor alegeri libere și corecte presupune respectarea cadrului legal, inclusiv ce ține de asigurarea transparenței finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale.

În același timp, cu referire la organizarea turului doi de scrutin din Tîrnova, reținem următoarele aspecte:

- atât prevederile legale, cât și cele din regulamentele CEC, în partea ce ține de anularea înregistrării unui candidat în turul doi, rămân a fi neclare și insuficient dezvoltate. Anterior, Promo-LEX a semnalat, inclusiv la etapa de elaborare a unui nou Cod electoral, despre acest vid legislativ;
- pe pagina CEC, în compartimentul dedicat alegerilor locale noi și parțiale din 19 mai 2024, nu am identificat hotărârile CECE cu privire la organizarea turului doi de scrutin, inclusiv a CECE Tîrnova ce ține de anularea înregistrării unui candidat;
- în contextul evenimentelor legate de excluderea unui candidat din CECE Tîrnova, înaintea turului II de scrutin, și a includerii unui singur candidat în buletinul de vot, reamintim că art. 72 alin. (4) din Codul electoral prevede posibilitatea aplicării ștampilei cu mențiunea „Retras” și după tipărirea buletinelor de vot, în cazurile în care concurentul electoral își retrage candidatura sau înregistrarea

acestua este anulată.

Ziua alegerilor pentru turul doi de scrutin. Potrivit observatorilor Promo-LEX, organele electorale inferioare (BESV, CECE) au activat responsabil și eficient. Procedurile de deschidere au fost observate în două secții (SV) din patru, ambele fiind deschise fără întârziere. Observatorii Promo-LEX au raportat că în SV nr. 13/26 Tîrnova nu a fost asigurată solemnitatea deschiderii prin intonarea imnului și afișarea drapelului de stat, dar și despre lipsa safeului pentru păstrarea buletinelor de vot nerepartizate membrilor biroului electoral.

Votarea a fost organizată eficient și s-a desfășurat liniștit. Totuși, procesul electoral din Tîrnova a fost marcat de îndemnuri și instrucțiuni, diseminate în mediul online, de a deteriora buletinele de vot, în urma excluderii candidatului PPȘ. Acest fapt ce a provocat, cel mai probabil, creșterea ponderii buletinelor nevalabile, comparativ cu primul tur.

Închiderea secțiilor de votare s-a desfășurat regulamentar. Numărarea voturilor de către organele electorale s-a efectuat conform prevederilor legale, iar procesele-verbale au fost completate fără erori.

Misiunea de observare a efectuat și numărarea în paralel a voturilor. Potrivit constatărilor preliminare Promo-LEX scrutinele sunt valabile, iar rezultatele sunt următoarele:

N.	Localitate	Primar ales	Rezultate preliminare CEC	Rezultate preliminare Promo-LEX	Diferența
1.	c. Tîrnova, Dondușeni	Gîsca Vladimir, <i>Partidul Socialiștilor din Republica Moldova</i>	741 (100%)	741 (100%)	–

2.	or. Bucovăț, Strășeni	Lozovan Nicolae, <i>Partidul Acțiune și Solidaritate</i>	217 (43,49%)	217 (43,49%)	–
		Maximova Irina, <i>Partidul Social Democrat European</i>	282 (56,51%)	282 (56,51%)	–

Amintim că, în data de 19 mai 2024 s-u desfășurat turul I al alegerilor locale noi și parțiale în nouă localități din Republica Moldova. Atât pentru funcția de primar, cât și consilieri, au fost înregistrați inclusiv candidați excluși la alegerile locale generale din toamna anului 2023, ca urmare a anulării înregistrării concurentului electoral Partidul politic „Șansa” (PPȘ). Mai mult, în satele Chioselia Rusă și Cotovscoe (UTA Găgăuzia) candidații PPȘ, excluși în 2023, au participat în calitate de candidați independenți și au fost aleși primari.

Asociația Promo-LEX este organizația neguvernamentală cu cea mai vastă experiență de monitorizare a alegerilor la nivel național. Cu începere din anul 2009, aceasta este a 26-a Misiune organizată cu implicarea a peste 17 mii de observatori naționali. Scopul Misiunilor de observare este informarea publicului despre modul de organizare și desfășurare a alegerilor, precum și sporirea încrederii în procesul electoral. Misiunea de observare are loc cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională ([USAID](#)).

Pentru informații suplimentare:

Dumitrița Ciuvaga

Comunicatoare

Asociația Promo-LEX

Tel: +373 68 800 827

Constatările preliminare ale Misiunii de observare Promo-LEX cu privire la organizarea campaniei electorale și desfășurarea zilei alegerilor din 19 mai 2024

Observatorii Promo-LEX au monitorizat în nouă localități din țară desfășurarea alegerilor locale noi și parțiale – primele de acest fel organizate după alegerile locale generale din 2023.

În cinci localități, alegerile au fost organizate din cauza numărului mic de candidați sau chiar a lipsei acestora în scrutinul din toamna trecută, iar în patru – pe motiv că primarii aleși în noiembrie 2023 au fost ulterior aleși în calitate de președinți de raioane.

În două din cele nouă localități – satele Chioselia Rusă și Cotovscoe (UTA Găgăuzia) – s-a votat atât pentru primari, cât și pentru consilieri locali; în s. Sagaidac (r. Cimișlia), c. Tîrnova (r. Dondușeni), c. Hănăsenii Noi (r. Leova) și or. Bucovăț (r. Strășeni) – s-a votat doar pentru primari, iar în c. Cealîc, s. Cairaclia și c. Salcia (r. Taraclia) – doar pentru consilieri locali.

Informațiile prezentate în continuare au fost colectate și raportate de către trei observatori pe termen lung (OTL) și șapte observatori pe termen scurt (OTS), care au monitorizat fiecare dintre cele 13 secții de votare (SV) constituite.

În general, **alegerile au fost organizate și administrate** transparent și eficient de către CEC. Au fost implicați activ și președinții permanenți ai consiliilor electorale de nivelul II (CECE II). Totuși, lipsa unui organ electoral permanent, în cazul Unității teritoriale autonome Găgăuzia (UTAG), a creat impedimente în activitatea organelor electorale inferioare din UTAG. În plus, cel puțin la etapa inițială a instruirii și activității funcționarilor electorali din UTAG și Taraclia, au existat dificultăți pe motiv că aceștia cunosc insuficient limba română.

Datele privind numărul alegătorilor au fost transparente, iar solicitanții au avut acces la listele electorale. Înregistrarea candidaților s-a desfășurat regulamentar.

Campania electorală nu a fost foarte activă, majoritatea acțiunilor desfășurându-se în ultima săptămână, înainte de ziua alegerilor. Principala modalitate de a face campanie a fost agitația „din ușă-n ușă”. În unele localități,

observatorii Promo-LEX au identificat zvonuri privind coruperea alegătorilor, însă informația nu a putut fi verificată. Interesul față de campanie a fost scăzut din partea mass-mediei locale și regionale. Observatorii nu au întâlnit impedimente în monitorizarea alegerilor.

Ziua alegerilor. Procedurile de deschidere au fost observate în șase SV. Secțiile s-au deschis fără întârzieri. În același timp, doar într-o secție a fost asigurată solemnitatea deschiderii prin intonarea imnului și afișarea drapelului de stat. Camerele de filmat nu au înregistrat întreg procesul de deschidere în două SV (22/27; 33/21), iar într-o secție (13/26) nu a existat safeu pentru păstrarea buletinelor de vot nerepartizate membrilor biroului electoral.

În esență, în ziua alegerilor votarea a fost organizată eficient și s-a desfășurat liniștit. Totuși, observatorii Promo-LEX au raportat 24 incidente, dintre care majoritatea țin de votarea nejustificată în grup (6 cazuri – 11/39 Sagaidac), încălcarea secretului votării (4 cazuri – 33/26 Salcia, 11/39 Sagaidac), întreruperea procesului de filmare (3 cazuri – 33/26 Salcia, 22/27 Hănăsăni Noi, 33/21 Samurza) și prezența nejustificată a persoanelor neautorizate (3 cazuri – 22/27 Hănăsăni Noi, 11/39 Sagaidac).

Închiderea secțiilor de votare s-a desfășurat regulamentar. Numărarea voturilor de către organele electorale s-a efectuat rapid. În același timp, patru birouri ale secțiilor de votare (11/39 Sagaidac, 13/25 Tîrnova, 33/22 Cealîc, 36/57 Cotovscoe) au ignorat norma cu privire la obligativitatea prezentării buletinului de vot la numărare de către un singur membru. O secție de votare nu a fost iluminată suficient (13/25 Tîrnova), iar în alta (33/22 Cealîc) camera video nu a fost amplasată lângă masa pentru numărarea voturilor.

Misiunea de observare a efectuat și **numărarea în paralel a voturilor**. Potrivit constatărilor preliminare Promo-LEX, toate scrutinele sunt valabile, iar în patru localități primarii au

fost aleși din primul tur (vezi tabelul). În alte două localități (Bucovăț și Tîrnova) va fi organizat turul II de scrutin în două săptămâni.

N.	Localitate	Primar ales	Rezultate preliminare CEC	Rezultate preliminare Promo-LEX	Diferența
1.	Hănăsenii Noi ,Leova	Lungu Iurie, PAS	229 (60.42%)	229 (60.42%)	–
2.	Chioselia Rusă, UTAG	Gospodinov Gheorghii, independent	240	240	–
3.	Cotovscoe, UTAG	Palic Gheorgii, independent	262	262	–
4.	Sagaidac, Cimișlia	Cojocaru Ion, PAS	412 (61.40%)	412 (60.42%)	–

Numărarea în paralel a voturilor obținute de concurenți pentru funcțiile de consilier în consiliile locale, la fel, confirmă rezultatele preliminare prezentate de CEC.

Procesele verbale, potrivit Misiunii, au fost completate de către BESV fără erori.

Asociația Promo-LEX este organizația neguvernamentală cu cea mai vastă experiență de monitorizare a alegerilor la nivel național. Cu începere din anul 2009, aceasta este a 26-a Misiune organizată cu implicarea a peste 17 mii de observatori naționali. Scopul Misiunilor de observare este informarea publicului despre modul de organizare și desfășurare a alegerilor, precum și sporirea încrederii în procesul electoral. Misiunea de observare are loc cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională ([USAID](#)).

Pentru informații suplimentare:

Dumitrița Ciuvaga

Comunicatoare

Asociația Promo-LEX

Tel: +373 68 800 827

Populația descrește, dar numărul alegătorilor din RSA crește – cum se explică această tendință?

Creșterea numărului de alegători în RSA este anormală și contrară tendințelor demografice din societate. În contextul alegerilor prezidențiale din 2024 și în special al eventualului referendum constituțional, unde rata de participare va conta mult, calitatea listelor electorale rămâne a fi un subiect extrem de important.

Igor BUCĂȚARU

analist electoral, Promo-LEX

Potrivit datelor Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA), la alegerile locale generale din 2023, numărul cetățenilor cu drept de vot a crescut cu peste 16 505 de alegători față de precedentul scrutin local, din 2019.

Promo-LEX constată că **această creștere este anormală și contrară tendințelor demografice din societate**, care arată că,

începând cu anul 1999, în Republica Moldova, se menține un spor natural negativ.

Data	Total alegători	Dinamica	Fără domiciliu/reședință	Dinamica	UAT din stânga Nistrului	Dinamica	Atribuiți pe circumscripții	Dinamica
22.08.2019[11]	3 285 894		224 250		243 416		2 818 228	
02.10.2023[21]	3 302 399	+16 505	273 112	+48.862	267 162	+ 23.746	2 762 125	-56.103

Analizând mai în detaliu conținutul RSA, în contextul [monitorizării scrutinului local din 2023](#), Promo-LEX constată că majorarea numărului total al alegătorilor se datorează creșterii numărului cetățenilor cu drept de vot în unitățile administrativ teritoriale din stânga Nistrului și a numărului de alegători fără domiciliu/reședință.

Creșterea numărului alegătorilor în raioanele necontrolate de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova este, cel mai probabil, un fenomen artificial și se datorează faptului că pe lângă înregistrarea la solicitare a noilor alegători, odată cu decesul cetățenilor din regiunea transnistreană, care sunt înscriși în Registrul de Stat al Populației, respectiv în RSA, aceștia nu sunt radiați, decât la adresarea rudelor. Prin urmare, chiar dacă cetățeanul respectiv a decedat, el rămâne în calitate de alegător în RSA. Analistul electoral Promo-LEX, Igor Bucătaru, constată că această stare de fapt ar putea perpetua tendința de creștere anormală a numărului total al alegătorilor în RSA, chiar dacă votanții din stânga Nistrului nu se regăsesc în listele electorale de bază, aceștia votând pe listele suplimentare. „Recomandarea noastră către autorități este să explice aceste aspecte, ca societatea să fie conștientă din ce cauză cifrele din RSA nu coincid cu realitățile demografice din societate”, notează Igor Bucătaru.

O altă problemă, care afectează calitatea datelor din RSA, dar și ale celor din listele electorale, ține de **cazul cetățenilor cu drept de vot decedați peste hotarele țării** și ale căror documente confirmative privind decesul nu ajung la

autoritățile din Republica Moldova. Chiar dacă la moment această problemă încă nu se resimte, pe viitor ea se va agrava, ceea ce va duce la vicierea calității listelor electorale, constată Igor Bucătaru. „Este foarte important ca autoritățile publice responsabile să comunice de pe acum societății despre eventualele riscuri și să sensibilizeze cetățenii aflați peste hotare despre necesitatea comunicării cu autoritățile Republicii Moldova”.

Potrivit expertului, o altă soluție ar fi elaborarea unui mecanism comun de către CEC, Agenția Servicii Publice și autoritățile publice locale (APL), care ar permite efectuarea de modificări în RSA sub responsabilitatea APL în privința alegătorilor despre care se cunoaște la sigur că sunt decedați, dar care, din cauza lipsei documentelor confirmative, continuă să se regăsească în listele electorale.

O altă tendință îngrijorătoare este **creșterea stabilă a numărului de alegători fără domiciliu/reședință**, care se datorează, în special, procesului de emigrare, dar și nedorinței unor cetățeni de a avea mențiuni de acest gen. Această tendință afectează numărul alegătorilor atribuiți la o anumită secție de votare. Amintim, că alegătorii fără domiciliu/reședință nu pot vota la alegerile locale, însă la cele naționale (prezidențiale sau parlamentare) ei par a fi favorizați față de alegătorii cu domiciliu prin faptul că pot vota la orice secție de votare.

„În contextul alegerilor prezidențiale din 2024 și în special al eventualului referendum constituțional, unde rata de participare va conta mult, calitatea listelor electorale rămâne a fi un subiect extrem de important. Recomandăm Comisiei Electorale Centrale să comunice proactiv cu societatea și părțile interesate pe aceste subiect sensibil”, concluzionează Igor Bucătaru.

[\[1\] Numărul total de alegători](#) înscriși în Registrul de stat al alegătorilor este de 3.285.894.

[2] [Numărul](#) total de alegători înscriși în RSA la data de 2 octombrie 2023.